

A KÁRPÁT-MEDENCE BRONZKORI EMBERTANI LELETEINEK TAXONÓMIAI ÉS METRIKUS JELLEMZŐI

K. Zoffmann Zsuzsanna

Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Osztálya, Budapest

ZS. K. ZOFFMANN: *Main metric and taxonomic data of the anthropological finds dating from the Bronze Age in the Carpathian Basin. The catalogue contains the published skeletal finds dating from the Early Middle and Late Bronze Age originating from the Carpathian basin. The text gives a list of the various archaeological cultures, findspots, skeletal finds and their taxonomic determinations according to the publications, while the tables contain the main cranial measurements and indices. Skeletal finds of uncertain archaeological dating have not been included.*

Key words: Bronze age (Early, Middle, and Late Bronze Age); Carpathian basin; Metric and taxonomic data.

A jelen katalógus a Kárpát-medence bronzkorának — az embertani irodalomban szereplő — csontvázleteleit tartalmazza, kora-, közép- és késő-bronzkori tagolásban, ezen belül pedig, ÉNY felől kiindulva, földrajzi sorrendben. A szöveges felsorolás a lelőhelyekről közölt embertani leletek számát és a közleményekben szereplő taxonómiai meghatározásokat ismerteti, a táblázatok pedig a kultúrák, illetve nagyobb temetőik koponyasorozatainak főbb méretátlagait közlik. (A bizonytalan keltezésű, régészeti kultúrákba egyértelműen be nem sorolható leletek a katalógusban nem szerepelnek.)

I. Korai bronzkor

HARANG ALAKÚ EDÉNYEK NÉPE

1. *Deutschkreutz*: Ehgartner 1956: 2 ♂ = 2 egyén; planoccipital brachymorph.
2. *Tököl*: Bartucz 1928, 1966. Az ismertetett lelet régészeti keltezése bizonytalan!

CHLOPICE-VESELE CSOPORT

1. *Ivánka pri Dunaji*: Strouhal 1964, 1967. 5 gyermek, 7 ♂, 5 ♀ = 17 egyén; nagy varianciaterjedelmű dolichomorph csoport gracilis és robusztus egyedekkel; Šebela—Dvořák—Langova 1990: + armenoid, taurid vagy dinári planoccipital leptobrachymorphok.

NYITRA/NITRA CSOPORT

1. *Abrahám-Komárov Vršok tell*: Thurzo 1978: 15 gyermek, 30 ♂, 17 ♀ = 62 egyén.
2. *Branč II*: Hanulík 1970, cit. Thurzo 1978: 100 ♂, 56 ♀ = 156 egyén; taxonómiai párhuzam Ivánka pri Dunaji sorozattal.
3. *Matuškovo*: Thurzo 1978: 22 gyermek, 16 ♂, 16 ♀, 5 ? = 59 egyén.
4. *Vyčapy Opatovce*: Strouhal 1978: 62 gyermek, 66 ♂, 77 ♀ = 205 egyén; Strouhal 1964: gracilis dolichomorph dominancia + brachymorphok.

HURBANOVO/ÓGYALLA CSOPORT

1. *Bajč-Ragona*: Hanaková—Stloukal—Točík 1973: 21 gyermek, 19 ♂, 15 ♀, 11 ? = 66 egyén; 50% leptodolichomorph + leptobrachymorph + eurydolichomorph.

VUČEDOL KULTÚRA

1. *Vučedol (Vukovar)*: Zoffmann 1972–1973: 4 gyermek, 3 ♂, 4 ♀ = 11 egyén; dolichomorph + brachymorph.

NAGYRÉVI KULTÚRA

1. *Pitvaros*: Farkas 1971: 1 gyermek, 6 ♂, 7 ♀ = 14 egyén; 64% gracilis, mediterrán + 21% kelet-mediterrán és gracilis mediterrán + 14% alpi-pamiri.

2. *Szolnok–Rákóczi-falva–Kastélydomb*: Farkas 1975: 2 ♂, 1 ♀ = 3 egyén; Farkas–Marcsik 1975: 1 cromagnoid ♂.

ZÓK–NYIRSÉG CSOPORT

1. *Gáborján–Csapszékpart*: Szathmáry 1979: 1 ♀.

2. *Tiszavasvári–Városföldje–Jegyzőtag*: Szathmáry 1990: 1 gyermek, 1 ♀ = 2 egyén.

ZABOLA CSOPORT

1. *Zabola*: Zoffmann 1994a: 1 ♀, leptodolichomorph.

OTTOMÁNY/OTOMANI KULTÚRA

1. *Barca*: Thurzo 1978: csonttöredékek – antropofágia.

2. *Otomani*: Nicolaescu–Ploșor–Solski 1975: 1 ♀.

3. *Pir*: Necrasov – Cristescu 1960, Necrasov–Russu–Cristescu 1966: 2 gyermek,

2 ♂, 4 ♀ = 8 egyén; mediterrán alpi elemekkel, brachykranizációs folyamat + cromagnon.

4. *Salacea*: Nicolaescu–Ploșor–Wolski 1975: 2 gyermek, 1 ♂, 1 ♀ = 4 egyén.

5. *Spišsky Štvrtok*: Jakab 1978: 5 gyermek, 1 ♂, 3 ♀ = 9 egyén.

6. *Včelnice*: Jakab 1988: 3 gyermek, 1 ♂ = 4 egyén – antropofágia.

I.–II. korai és középső bronzkor

NAGYRÉVI ÉS VATYAI KULTÚRÁK

1. *Szigetszentmiklós–Felsőtag*: Zoffmann 1994b: 43 gyermek, 9 ♂, 10 ♀, 15 felnőtt = 77 egyén; hamvasztás.

II. Középső bronzkor

MADAROVCE/MAGYARÁD KULTÚRA

1. *Majčichov Luky*: Ticha–Hanulík 1971, cit. Thurzo 1978: 3 gyermek, 27 felnőtt = 30 egyén.

2. *Malé Kosihy*: Thurzo 1978: csonttöredék – antropofágia ?.

VETEŘOV CSOPORT

1. *Velké Pavlovice*: Stuchliková–Stuchlik–Stloukal 1985: 6 gyermek, 1 ♂, 1 ♀ = 8 egyén.

GÁTA–WIESELBURG KULTÚRA

1. *Hainburg–Teichtal*: Ehgartner 1959: 32 gyermek, 82 ♂, 92 ♀ = 206 egyén; 50% mediterrán + 40% alpi + 10% planoccipital brachymorph, a brachykranizálódási folyamat átmeneti formáival; Teschler–Nicola 1988–1989: a nem- és életkor-meghatározások revíziójának szükségessége.

2. *Oggau*: Ehgartner 1948: 3 ♂, 1 ♀ = 4 egyén; "Glockenbecher" hatás + autochton dolichokran forma.

MÉSZBETÉTES KERÁMIA

1. *Környe-Fácánkert*: Nemeskéri—Harsányi 1968, Bándi—Nemeskéri 1970: 9 gyermek, 4 ♂, 5 ♀ = 18 egyén; hamvasztás.

2. *Mosonszentmiklós-Jánosházapuszta*: Zoffmann 1971: 43 gyermek, 19 ♂, 24 ♀, 10 felnőtt = 96 egyén; hamvasztás.

3. *Siófok-Széplak*: Zoffmann 1971: 6 gyermek, 4 ♂, 14 ♀, 9 felnőtt, 8 ? = 41 egyén; hamvasztás.

4. *Vizič-Golokut*: Zoffmann 1980: 1 gyermek, 1 ♀ = 2 egyén.

VATYA KULTÚRA

1. *Kelebia*: Lipták 1957: 9 gyermek, 1 ♂, 4 ♀ = 14 egyén; planoccipital brachymorph (taurid) + alacsony termetű cromagnoid + leptodolichomorph (nordikus vagy magas termetű mediterrán).

2. *Üllő-Löbpuszta*: Lipták 1957: 1 ♀; planoccipital brachymorph taurid.

MAROS-PERJÁMOS/PERIAM KULTÚRA

(A kultúra a korai bronzkorban kezdődött, a folyamatosan használt temetők sírjainak zöme azonban a középső bronzkorból való.)

1. *Battonya-Vörös Október* MGT SZ: Farkas—Lipták 1968: 26 gyermek, 14 ♂, 13 ♀, 5 felnőtt 1 ? = 59 egyén; dolichomorph + brachymorph.

2. *Deszk-A*: Bartucz 1966, Farkas 1975: 4 ♂, 6 ♀ = 10 egyén; Farkas 1975: atlantomediterrán (+ nordikus, mediterrán) + dinári-pamiri.

3. *Deszk-F*: Bartucz 1966, Farkas 1975: 4 gyermek, 18 ♂, 10 ♀ = 32 egyén; Farkas 1975: nordikus + atlantomediterrán + alpi + cromagnon B + cromagnon A + dinári.

4. *Mokrin-Lalina humka*: Farkas—Lipták 1972: 55 gyermek, 87 ♂, 93 ♀, 2 ? = 237 egyén; 45,5% nordikus + 27,2% cromagnoid + 15,9% gracilis mediterrán + 2,3% taurid + 9,1% brachymorph variáns; Lengyel 1974: közép-európai, kelet-európai és kelet-mediterraneumi etnikai elemek keveredéséből kialakult homogén csoport.

5. *Röszke*: Farkas 1975: 1 ♂, 1 ♀ = 2 egyén.

6. *Szöreg-C*: Bartucz 1966, Farkas 1975: 14 gyermek, 42 ♂, 44 ♀ = 100 egyén; Farkas 1975: atlantomediterrán dominancia + cromagnon A + cromagnon B + nordikus + gracilis mediterrán + protonordikus + alpi + pamiri.

FÜZESABONYI KULTÚRA

1. *Nagydobos-Sípostelek*: Szathmáry 1979: 1 gyermek, 1 ♂, 1 ♀ = 3 egyén.

2. *Tiszafüred-Majoroshalom*: Tóth 1973, Farkas 1975: 2 gyermek, 6 ♂, 13 ♀ = 21 egyén.

III. Késő bronzkor

HALOMSÍROS KULTÚRA

1. *Katymár-Prispa*: Farkas 1975: 1 gyermek.

2. *Mezőcsát-Hörcsögös*: Nemeskéri, cit. Hänsel—Kalicz 1986: 12 gyermek, 10 ♂, 11 ♀, 1 ? = 34 egyén; Tóth, cit. Hänsel—Kalicz 1986: 12 gyermek, 10 ♂, 10 ♀, 1 felnőtt = 33 egyén; Lengyel, cit. Hänsel—Kalicz 1986: 13 gyermek, 11 ♂, 11 ♀ = 35 egyén; hamvasztás.

3. *Tápé–Széntéglágető*: Farkas—Lipták 1971, 1975: 162 gyermek, 186 ♂, 159 ♀, 12 felnőtt, 60 ? = 579 egyén; 47% mediterrán + 17% nordikus + 4% cromagnoid + 2% taurid + 2% alpi + 9% brachymorph.

4. *Törökszentmiklós – Kengyeltenyősziget*: Szathmáry 1979: 1 ♂, atipikus cromagnoid-variáns.

EGYEK CSOPORT

1. *Debrecen–Bellegelő*: Szathmáry 1979: 1 ♂; brachymorph.

2. *Egyek–Bodajcsoldal*: Szathmáry 1979: 1 ♀; dolichomorph.

3. *Egyek–Dorogmai út*: Szathmáry 1979: 2 ♂, 1 ♀ = 3 egyén; "hibrid komponens".

4. *Egyek–Tag*: Szathmáry 1979: 2 ♂.

PILINY/PILIN KULTÚRA

1. *Ardovska jaškyna*: Thurzo 1978: 3–5 egyén bolygatott csontjai.

2. *Barca II*: Palečková 1961: 12 gyermek, 9 ♂, 15 ♀, 6 felnőtt = 42 egyén; hamvasztás.

3. *Majda–Hrasková jaškyna (Silica)*: Vlček 1958: 4–5 gyermek, 4 ♂, 3 felnőtt = 11–12 egyén; arckoponyából kialakított kultikus maszkok, koponyatöredékek.

4. *Včelnice*: Jakab 1988: 1 gyermek + antropofágiára utaló csonttöredékek.

PILINY/PILIN ÉS KYJATICE KULTÚRÁK

1. *Radzovce*: Stloukal—Furmanek 1982: 426 gyermek, 75 ♂, 148 ♀, 314 felnőtt, 53 ? = 1016 egyén; hamvasztás.

2. *Šafarikovo*: Stloukal—Furmanek 1982: 80 gyermek, 15 ♂, 68 ♀, 46 felnőtt, 16 ? = 225 egyén; hamvasztás.

VELATICE–BAIERDORF KULTÚRA

1. *Ducové–"Kostolec"*: Hanaková—Sekáčová—Stloukal 1984: 4 gyermek, 4 ♂, 4 ♀, 1 felnőtt = 13 egyén.

URNASÍROS KULTÚRA

1. *Neszmély*: Nemeskéri 1961: alapadatok nélküli demográfiai tanulmány; hamvasztás.

2. *Stilfried*: Breitingner 1980, Szilvássy—Kritscher—Hauser 1988: 4 gyermek, 1 ♂, 2 ♀ = 7 egyén.

NOUA–TEIUS KULTÚRA

1. *Cluj-strada Banatului*: Russu—Șerban—Motioc—Farkas 1958, cit. Necrașov—Cristescu 1960: 13 egyén; mediterrán dominancia + brachymorph.

*

Közlésre beérkezett: 1994. július 11-én.

Irodalom

Bartucz, L (1928) A tököli bronzkori sírmező embertani szempontból. — *Anthrop. Hung.*, 3; 1–16.

Bartucz, L (1966) *A praehistorikus trepanáció és orvostörténeti vonatkozású sírleletek.* (Die prähistorische Trepanation, Funde mit medizinisch-historischen und paläopathologischen Beziehungen in Ungarn.) — *Palaeopathologia III.* Budapest.

Bánda, G — Nemeskéri, J (1971) Das bronzezeitliche Brandgräberfeld von Környe–Fácánkert. — *Alba Regia*, 11; 7–34.

- Breitinger, E (1980) Skelette aus einer spätumfelderzeitlichen Speichergrube in der Wallburg Stillfried an der March, NÖ. — *Forschungen in Stillfried 4; Veröff. österr. Arbeitsgem. f. Ur- und Frühgeschichte*, 13—14; 45—106.
- Ehgartner, W (1948) Vier frühbronzezeitliche Schädel aus Oggau, Burgenland. — *Arch. Aust.*, 1; 1—26.
- Ehgartner, W (1956) Anthropologischer Befund der Schädel aus Deutschkreutz, Burgenland. — *Arch. Aust.*, 19—20; 105—106.
- Ehgartner, W (1959) Die Schädel aus dem frühbronzezeitlichen Gräberfeld von Hainburg. — *MAGW*, 88—89; 8—90.
- Farkas, Gy (1971) Anthropological finds of the Bronze-Age cemetery of Pitvaros. — *Acta Ant. Arch. Szeged*, 14; 49—62.
- Farkas, Gy (1975) *A Dél-Alföld őskorának paleoantropológiája*. — Kandidátusi értekezés, Szeged.
- Farkas, Gy — Lipták, P (1968) Anthropologische Auswertung des frühbronzezeitlichen Gräberfeldes bei Battonya. — *Acta Ant. Arch. Szeged*, 12; 53—64.
- Farkas, Gy — Lipták, P (1971) A Tápé mellett feltárt késő bronzkori temető antropológiai értékelése. (Die anthropologische Auswertung des spätbronzezeitlichen Gräberfeldes bei Tápé.) — *Anthrop. Közl.*, 15; 3—18, 18.
- Farkas, Gy — Lipták, P (1972) Antropološko istraživanje nekropole u Mokrinu iz ranog bronzanog doba. (Physical anthropological examination of a cemetery in Mokrin from the Early Bronze Age.) in: Girc, M: Mokrin, nekropola ranog bronzanog doba. — *Diss. et Monographie*, 11; 239—271.
- Farkas, Gy — Lipták, P (1975) Anthropologische Auswertung des bronzezeitlichen Gräberfeldes bei Tápé. in: Trogmayer, O: Das bronzezeitliche Gräberfeld bei Tápé. — *Fontes Arch. Hung., Budapest*. 229—268.
- Farkas, Gy — Lipták, P — Marcsik A (1975) Anatomical variations and palaeopathological observations in Prachistoric series. — *Acta Biol. Szeged*, 21; 147—163.
- Hanaková, H — Sekácová, A — Stloukal, M (1984) Pohřebiště v Ducovém. — *Begräbnisstätte in Ducové*. I—III. Praha.
- Hanaková, H — Stloukal, M — Točík, A (1973) Pohřebiště ze starší doby bronzové v Bajči. (Das Gräberfeld aus der älteren Bronzezeit in Bajč.) — *Casopis Narodního Muzea, přírod. odd.* 142; 58—87, 87—88.
- Hänsel, B. — Kalicz, N (1986) Das bronzezeitliche Gräberfeld von Mezőcsát, Kom. Borsod, Nordostungarn. — *BRGK*, 67; 6—75.
- Jakab, J (1978) Intentional inference on the skeletons of the Otomani people found at the cultic object in Spišský Štvrtok. — *Anthropologie*, 16; 139—141.
- Jakab, J (1988) Doklady antropofágie z doby bronzovej vo Včelinciach. (Analyse des anthropologischen Materials aus der archäologischen Fundstätte der Bronzezeit in Včelnice.) in: Dočkalová, M (ed.): *Antropofágie a pohrební rítus doby bronzové*. Příloha Sborníku Čs. společnosti antrop. při ČSAV, Brno. 109—119, 234—235.
- Lengyel, I (1974) Conclusions based on the palaeoserological examination of the human skeletal remains from the Early Bronze Age Mokrin cemetery. — *Glasnik ADJ*, 11; 61—67.
- Lipták, P (1957) Adatok a Duna-Tisza közti bronzkor antropológiájához. (Beiträge zur Anthropologie der ungarländischen Bronzezeit.) — *Anthrop. Közl.*, 1; 3—14.
- Necrasov, O — Cristescu, M (1960) Étude anthropologique des squelettes de l'âge du Bronze, découverts á Pir (Baia Mare), appartenant á la culture Otomani. — *An. st. Univ. Iasi*, 6; 39—48.
- Necrasov, O — Russu, I G — Cristescu, M (1966) Date noi asupra structurii antropologice a triburilor culturii Otomani (virista bronzului). — *St. Cerc. antropol.*, 3; 7—16.
- Nemeskéri, J (1961) Probleme der paläobiologischen Rekonstruktion der früheisenzeitlichen Population von Neszmély. — *Acta Arch. Hung.*, 13; 83—87.
- Nemeskéri, J — Harsányi, L (1968) A hamvasztott csontvázletelek vizsgálatának kérdései. (Questions of the examination of cremated bone-finds.) — *Anthrop. Közl.*, 12; 99—115, 115—116.
- Nicolaescu-Plopsor, D — Wolski, W (1975) Elemente de demografie si ritual funerar la populatiile vechi din Romania. (Elements of demography and funeral ritual of the old populations in Romania.) — *Bibl. anthrop. et ethnol.* I. Bucuresti.
- Palečková, H (1961) Lidske žarove pozostatky z Pilinského pohrebište Barca II. (Leichenbrandreste aus dem Piliner Gräberfeld Barca II.) — *Stud. Zvesti AUSA V*, 6; 185—200, 201—202.
- Šebela, L — Dvorak, P. — Langová, J (1990) Burial rite in the Late Aeneolithic Moravia. — *Anthropologie*, 28; 129—135.
- Stloukal, M — Furmanek, V (1982) Antropologický rozbor žarovych hrobu Pilinského a Kyjatické kultury. Radzovce a Šafarikovo. (Anthropologische Analyse von Brandgräber der Pilinyer und der Kyjaticke Kultur.) — *Acta Interdisc. Arch.*, 2; Nitra.
- Strouhal, E (1964) Zur Anthropologie der frühen Bronzezeit in der Südwest-Slowakei. — *Mitt. d. Sect. Anthrop. d. Biol. Ges. DDR*, 12; 39—44.
- Strouhal, E (1967) Das anthropologische Material des Gräberfeldes aus dem Übergang des Aeneolithikums und der Bronzezeit in Ivánka/Donau in der Südwest-Slowakei. — *Acta F. R. N. Univ. Comen.* — *Anthropologia*, 12; 7—54.
- Strouhal, E (1978) Demography of the Early Bronze Age cemetery at Vyčapy-Opatovce (Southwest-Slovakia). — *Anthropologie*, 16; 131—135.
- Stuchliková, J — Stuchlik, S — Stloukal, M (1985) Ein Veteřov-Massenbegräbnis aus Velké Pevlovice. — *Anthropologie*, 23; 51—68.
- Szathmáry, L (1979) A Déri Múzeum bronzkori csontvázleteinek embertani vizsgálata. (Die anthropologische Untersuchung der Bronzezeit-Skelettfunde des Déri Museums.) — *DMÉ*, 1979; 39—56, 57.

- Szathmáry, L (1990) A tiszavasvári emberi csontvázletelek vizsgálatának előzetes eredményei. (Previous results of examination of human skeleton finds from Tiszavasvári.) — *A Nyíregyházi Jósza András Múzeum Évkönyve*, 27—29; 135—148, 149.
- Szilvássy, J — Kritscher, H — Hauser, G (1988) Eine Urnenfelderzeitliche Mehrfachbestattung in Stillfried an der March, NÖ. — *in*: Felgenhauer, F. — Szilvássy, J. — Kritscher, H. — Hauser, G.: Stillfried. Archäologie — Anthropologie. — *Veröff. d. Museums f. Ur- und Frühgeschichte Stillfried*, 3; 9—76.
- Teschler-Nicola, M (1988—1989) Zwei Gräber mit Goldfunden aus den frühbronzezeitlichen Gräberfeld von Hainburg — Anthropologischer Befund. — *MAGW*, 118—119; 325—344.
- Thurzo, M (1978) A survey of anthropological researches of the Bronze Age realized in Slovakia. — *Anthropologie*, 16; 123—126.
- Tóth, T (1973) On the morphological modification of anthropological series in the Central Danubian Basin. — *Ann. Hist.-nat. Mus. Nat. Hung.*, 65; 323—350.
- Vlček, E (1958) Majda-Hrašková jaskyna a jej kultová funkcia v dobe halštatskej. (Die Majda-Hraško-Höhle und ihre Funktion in der Hallstattzeit.) — *Slov. Arch.*, 6; 356—360.
- Zoffmann, ZS. K. (1971) Anthropologische Untersuchungen der mittelbronzezeitlichen Bevölkerung der Gräberfelder von Mosonszentmiklós-Jánosházapuszta und Siófok-Széplak (Ungarn). — *JPMÉ*, 16; 43—58.
- Zoffmann, ZS. K. (1972—1973) Die Aufarbeitung des kupferzeitlichen und frühbronzezeitlichen anthropologischen Materials aus Vučedol (Jugoslawien). — *JPMÉ*, 17—18; 51—60.
- Zoffmann, ZS. K. (1980) Das anthropologische Material des bronzezeitlichen Bestattung von Vizič-Golokut (Syrmien). — *RVM*, 26; 65—68.
- Zoffmann, ZS. K. (1994a) A Zabola (Zabala — Románia) lelőhelyen feltárt bronzkori sír és Árpád-kori temető embertani anyaga. (Auf dem Fundort Zabola (Zabala — Rumänien) freigelegtes Grab aus der Bronzezeit und das anthropologische Material des Friedhofes aus der Árpádenzeit.) — *Veszprém megyei Múzeumok Jub. Évkönyve* (megjelenés alatt).
- Zoffmann, ZS. K. (1994b) A Nagyrévi és Vatyai kultúrák hamvasztott csontvázletelei Szigetszentmiklós-Felsőtag lelőhelyről. — *in*: Schreiber, R: Bronzkori urnatemető Szigetszentmiklós határában (megjelenés alatt).

A szerző címe: K. Zoffmann Zsuzsanna
 Author's address: Magyar Nemzeti Múzeum, Régészeti Osztály
 H—1370 Budapest, Múzeum krt. 14—16.
 Hungary

1. táblázat. Korai bronzkor* — Table 1. Early Bronze Age*

Martin No	1 ♂		2 ♂		♀		3 ♂		♀		4 ♂		♀			
	N	\bar{x}	N	\bar{x}	N	\bar{x}	N	\bar{x}	N	\bar{x}	N	\bar{x}	s	N	\bar{x}	s
1.	1	180	5	190,0	2	173,5	1	194	1	169	10	180,1	6,01	10	176,8	4,78
8.	1	150	5	138,0	2	128,5	1	158	1	136	9	138,7	—	8	135,1	—
9.	1	112	5	98,4	2	96,5	—	—	—	—	11	99,3	4,25	11	95,1	3,81
17.	—	—	2	137,0	2	134,5	—	—	—	—	7	138,1	—	6	134,3	—
20.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	116,7	—	7	112,7	—
45.	—	—	2	131,5	2	121,5	—	—	—	—	7	128,0	—	6	120,5	—
47.	—	—	3	118,3	2	107,0	—	—	—	—	7	119,0	—	5	109,8	—
48.	—	—	3	71,0	2	66,0	—	—	—	—	9	71,0	—	7	66,4	—
51.	—	—	4	42,0	2	38,5	—	—	—	—	9	41,6	—	8	40,3	—
52.	—	—	4	32,0	2	29,5	—	—	—	—	9	32,1	—	8	31,5	—
54.	—	—	3	25,1	2	24,5	—	—	—	—	9	24,9	—	7	24,0	—
55.	—	—	3	51,3	2	47,0	—	—	—	—	9	49,9	—	7	49,1	—
66.	—	—	5	96,8	1	96,0	—	—	—	—	6	103,5	—	6	98,3	—
8:1	1	83,4	5	72,7	2	74,2	1	81,4	1	80,5	9	77,2	—	8	76,7	—
17:1	—	—	2	74,1	2	77,6	—	—	—	—	7	77,4	—	6	75,7	—
20:1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	65,3	—	7	63,7	—
9:8	1	74,7	5	71,3	2	75,1	—	—	—	—	9	71,9	—	8	71,2	—
47:45	—	—	2	92,3	2	88,2	—	—	—	—	5	93,1	—	4	89,9	—
48:45	—	—	2	54,3	2	54,4	—	—	—	—	7	55,2	—	5	54,5	—
52:51	—	—	4	76,3	2	76,7	—	—	—	—	9	77,5	—	8	78,5	—
54:55	—	—	3	49,4	2	52,0	—	—	—	—	9	49,8	—	7	48,9	—

1. táblázat folytatása — Table 1 cont.

Martin No	5				6				7		8			
	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♀	♂	♀	♂	♀	
	N	\bar{x}	N	\bar{x}	N	\bar{x}	N	\bar{x}	N	\bar{x}	N	\bar{x}	N	\bar{x}
1.	2	179,0	3	186,3	8	185,8	8	176,5	1	194	2	178,0	6	173,0
8.	2	139,5	3	138,0	8	135,8	8	131,5	1	142	2	149,0	6	140,3
9.	2	96,0	4	93,8	8	96,6	7	93,7	1	97	2	103,5	6	95,8
17.	2	132,5	—	—	3	138,0	3	133,3	—	—	2	135,0	4	127,0
20.	1	110	3	117,0	6	113,2	5	110,8	1	121	2	118,0	5	106,4
45.	—	—	—	—	4	130,3	3	124,0	1	125	1	139	5	125,4
47.	—	—	1	93	5	116,4	2	110,5	1	120	1	118	4	109,5
48.	1	67	1	63	6	69,8	4	64,5	1	68	1	75	5	65,8
51.	2	41,0	1	39	6	41,0	3	38,0	1	41	1	40	5	39,7
52.	2	33,0	2	31,5	6	32,2	3	31,7	1	33	1	39	5	33,6
54.	—	—	—	—	5	25,6	3	23,0	1	28	2	25,0	5	24,2
55.	1	50	1	49	6	50,7	4	45,3	1	53	1	53	5	51,1
66.	2	101,0	—	—	4	106,3	5	94,4	1	85	1	98	3	91,0
8:1	2	78,2	3	74,3	8	73,1	8	74,6	1	73,2	2	84,1	6	80,5
17:1	2	74,3	—	—	3	74,2	3	77,1	—	—	2	76,1	4	71,9
20:1	1	58,2	3	62,9	6	60,9	5	63,8	1	62,4	2	66,6	5	61,0
9:8	2	68,9	3	68,6	8	71,2	7	71,5	1	68,3	2	69,5	6	69,0
47:45	—	—	—	—	4	89,6	2	87,4	1	96,0	1	84,9	4	87,1
48:45	—	—	—	—	4	53,2	3	53,0	1	54,4	1	54,0	5	52,5
52:51	2	80,5	1	79,5	6	78,7	3	83,5	1	80,5	1	97,5	5	84,6
54:55	—	—	—	—	5	50,4	3	53,0	1	52,8	1	52,8	5	47,6

* 1. HARANG ALAKÚ EDÉNYEK: *Deutschkreutz* (Ehgartner '56); 2. CHLOPICE-VESELE: *Ivánka pri Dunaji* (Strouhal '67); 3. NYITRA: *Vycapy Opatovce* (Strouhal '64); 4. HURBANOVO: *Bajc—Ragona* (Hanaková et al. '73); 5. VUCEDOL: *Vucedol* (Zoffmann '72–73); 6. NAGYRÉV: *Pitvaros* (Farkas '71), *Szolnok* (Farkas '75); 7. ZABOLA: *Zabola* (Zoffmann '94a); 8. OTTOMÁNY: *Otomani, Salacea* (Nicolaiescu—Plopsor—Wolski '75), *Pir* (Necrasov et al. '66).

2. táblázat. Középső bronzkor* — Table 2. Middle Bronze Age*

Martin No	1			2			3			4						
	♂			♂			♀			♂			♀			
	N	\bar{x}	N	\bar{x}	s	N	\bar{x}	s	N	\bar{x}	N	\bar{x}	N	\bar{x}	N	\bar{x}
1.	1	185	64	179,9	7,26	78	174,1	6,87	3	176,7	—	—	1	197	5	170,8
8.	1	133	62	143,7	6,76	73	139,5	5,12	3	139,3	—	—	1	155	5	144,4
9.	1	99	64	97,9	4,10	75	95,1	3,73	3	93,3	1	100	1	97	5	98,0
17.	—	—	45	139,3	5,84	58	133,2	5,12	1	139	—	—	1	147	4	130,8
20.	1	112	64	118,2	4,56	76	114,8	4,42	3	118,7	1	116	1	126	5	114,6
45.	1	129	41	132,1	6,12	44	124,3	4,93	—	—	—	—	1	141	2	127,0
47.	1	117	49	117,2	6,50	60	108,0	5,46	—	—	—	—	1	114	1	119
48.	1	66	54	69,9	3,78	65	64,6	3,35	—	—	—	—	1	65	2	69,0
51.	1	44	55	42,2	1,95	70	40,4	1,58	—	—	—	—	1	42	2	40,0
52.	1	32	60	31,8	2,39	71	31,7	1,83	—	—	—	—	1	29	2	34,0
54.	1	27	53	24,2	1,87	67	23,6	1,67	—	—	—	—	1	24	1	25
55.	1	50	53	50,2	2,99	69	46,4	2,68	—	—	—	—	1	46	2	50,0
66.	—	—	50	95,1	6,38	59	88,1	5,84	2	83,5	—	—	1	103	1	97
8:1	1	71,9	59	80,0	4,84	73	80,6	4,80	3	79,1	—	—	1	78,7	5	84,8
17:1	—	—	44	77,2	3,86	59	77,4	2,90	1	82,3	—	—	1	74,6	4	77,4
20:1	1	60,5	60	65,8	2,92	79	66,1	2,48	3	67,4	—	—	1	64,0	5	67,3
9:8	1	74,4	62	68,6	3,30	62	68,5	3,74	3	67,0	—	—	1	62,6	5	68,1
47:45	1	90,7	39	87,8	3,90	41	87,4	4,60	—	—	—	—	1	80,8	1	91,5
48:45	1	51,2	41	52,7	2,86	43	52,4	2,81	—	—	—	—	1	46,1	2	54,3
52:51	1	72,7	53	75,2	5,17	70	78,4	5,85	—	—	—	—	1	69,1	2	85,0
54:55	1	54,0	49	48,7	3,75	70	51,0	4,10	—	—	—	—	1	52,1	1	52,1

2. táblázat 1. folytatás — Table 2 cont. (1)

Martin No	5a						5b					
	N	\bar{x}	s	N	\bar{x}	s	N	\bar{x}	s	N	\bar{x}	s
1.	28	184,1	7,02	20	175,6	10,00	55	184,2	6,50	68	176,4	7,49
8.	25	139,7	9,62	18	135,9	4,13	55	137,3	5,91	67	135,6	6,25
9.	20	96,8	5,12	11	94,6	4,95	52	96,5	5,05	58	93,1	3,51
17.	3	133,3	—	3	130,3	—	8	140,8	—	15	134,1	5,42
20.	15	116,8	4,07	10	113,0	5,85	40	115,8	5,34	36	112,0	4,70
45.	4	128,3	—	4	124,5	—	17	128,4	8,21	17	120,3	4,59
47.	8	120,0	—	5	113,6	—	26	115,7	5,12	26	110,4	5,75
48.	8	71,6	—	5	67,6	—	26	69,0	5,14	28	66,5	3,65
51.	12	40,1	2,43	5	39,6	—	30	39,2	2,21	28	38,4	2,41
52.	12	32,7	2,15	6	31,5	—	39	31,8	2,34	32	33,0	2,43
54.	7	25,3	—	4	24,5	—	21	24,9	1,86	18	24,3	2,74
55.	9	52,6	—	5	48,8	—	26	52,0	3,37	27	48,8	3,45
66.	10	98,6	7,41	7	91,7	—	34	99,7	8,41	34	92,4	7,21
8:1	24	75,9	7,34	17	77,4	4,62	52	74,8	4,65	63	77,1	5,12
17:1	3	74,1	—	3	79,9	—	8	76,8	—	15	76,2	2,95
20:1	12	63,7	2,58	9	65,7	—	38	63,2	2,78	35	64,0	2,24
9:8	18	70,0	3,96	10	69,0	3,79	47	70,3	3,64	55	69,1	3,46
47:45	3	95,8	—	4	91,9	—	15	91,1	7,63	16	91,8	6,34
48:45	2	56,4	—	4	54,9	—	14	54,4	3,67	16	55,1	3,10
52:51	12	81,8	7,33	5	81,2	—	28	80,7	5,65	28	84,9	5,42
54:55	6	49,7	—	2	51,6	—	19	48,6	4,11	17	49,4	5,57

2. táblázat 2. folytatás — Table 2 cont. (2)

Martin No	5c			6a			6b			6c				
	N	♂ \bar{x}	s	N	♀ \bar{x}	s	N	♂ \bar{x}	s	N	♀ \bar{x}			
1.	40	182,1	8,09	41	177,5	6,87	1	195	6	183,8	9	175,1	2	187,0
8.	39	137,6	6,72	42	134,7	6,11	—	—	6	142,6	8	141,2	2	132,5
9.	38	96,7	4,10	39	94,1	4,02	1	105	—	—	—	—	2	97,0
17.	23	135,0	5,07	22	131,6	4,52	1	140	5	141,2	6	133,0	—	—
20.	34	114,8	4,21	35	113,3	4,60	1	117	—	—	—	—	—	—
45.	21	130,0	5,84	17	122,5	4,78	—	—	3	135,0	5	128,2	—	—
47.	26	114,6	7,11	21	110,6	5,53	—	—	—	—	—	—	—	—
48.	29	68,2	3,93	23	66,0	4,45	—	—	6	68,3	10	64,0	—	—
51.	30	38,9	2,33	25	38,4	1,91	—	—	—	—	—	—	—	—
52.	32	32,7	2,10	26	32,2	2,05	—	—	—	—	—	—	—	—
54.	22	24,8	1,66	20	25,4	1,50	—	—	—	—	—	—	—	—
55.	30	50,1	5,10	21	48,4	3,01	—	—	—	—	—	—	—	—
66.	24	97,5	5,43	27	93,2	7,15	—	—	—	—	—	—	—	—
8:1	39	75,6	4,75	40	76,0	4,62	—	—	6	77,6	8	81,3	2	70,9
17:1	23	75,0	2,97	22	74,7	3,34	1	71,8	—	—	—	—	—	—
20:1	33	62,9	2,62	35	64,1	2,85	1	60,0	—	—	—	—	—	—
9:8	35	70,1	3,46	37	69,9	4,01	—	—	—	—	—	—	2	73,2
47:45	17	90,2	5,59	12	91,5	3,97	—	—	—	—	—	—	—	—
48:45	19	53,1	3,33	15	54,5	3,11	—	—	3	69,3	?	49,9	—	—
52:51	30	84,1	4,94	23	84,6	4,15	—	—	—	—	—	—	—	—
54:55	22	50,0	3,98	17	52,1	5,07	—	—	—	—	—	—	—	—

* 1. VETÉROV: *Velké Pavlovice* (Stuchliková et al. '85); 2. GÁTA—WIESELBURG : 2a: *Hainburg-Teichtal* (Ehgartner '59), 2b: *Oggau* (Ehgartner '48); 3. MÉSZBETÉTES EDÉNYEK NÉPE: *Vizic-Golokut* (Zoffmann '80); 4. VATYA: *Kelebia, Úllő-Löbpuszta* (Lipták '57); 5. MAROS-PERJÁMOS : 5a: *Battonya* (Farkas—Lipták '68), *Deszk-A, Deszk-B* (Farkas '75), 5b: *Mokrin* (Farkas—Lipták '72), 5c: *Szőreg-C* (Farkas '75); 6. FÜZESABONY : 6a: *Nagydobos* (Szathmáry '79), 6b: *Tiszafüred* (Tóth '73), 6c: *Tiszafüred* (Farkas '75).

3. táblázat. Késő bronzkor* — Table 3. Late Bronze Age*

Martin No	1a						1b		2				3			
	N	♂ \bar{x}	s	N	♀ \bar{x}	s	N	♂ \bar{x}	N	♂ \bar{x}	N	♀ \bar{x}	N	♂ \bar{x}	N	♀ \bar{x}
1.	41	190,0	7,06	37	179,3	10,39	1	185	3	177,0	1	182	1	195	2	181,0
8.	41	134,4	8,68	35	133,6	6,44	1	143	3	143,0	1	133	1	142	2	136,0
9.	33	96,0	4,33	34	93,2	3,75	1	89	3	92,0	1	95	1	92	2	92,0
17.	8	135,3	—	8	132,1	—	—	—	1	135,0	—	—	1	141	2	130,5
20.	29	118,8	5,17	28	113,7	4,20	1	119	3	111,3	1	104	1	118	2	111,5
45.	7	127,3	—	11	124,1	4,09	—	—	1	129,0	—	—	1	139	2	127,5
47.	10	114,7	3,43	9	109,0	—	1	120	—	—	—	—	1	127	2	115,0
48.	12	70,0	3,54	12	65,6	2,50	1	72	1	68,0	—	—	1	73	2	71,0
51.	9	39,0	—	13	38,2	1,88	1	42	1	38,0	—	—	1	41	2	41,5
52.	11	32,7	1,42	13	32,2	1,59	1	32	1	32,0	—	—	1	32	2	35,0
54.	7	24,9	—	10	23,4	2,01	—	—	1	24,0	—	—	1	20	2	23,0
55.	9	51,9	—	12	48,5	1,31	1	55	1	53,0	—	—	1	49	2	50,0
66.	22	98,4	7,33	17	94,5	8,26	—	—	1	91,0	—	—	1	107	2	100,0
8:1	40	70,8	6,00	35	75,1	6,45	1	77,3	3	80,8	1	73,1	1	72,8	2	75,2
17:1	8	72,6	—	8	75,9	—	—	—	1	74,2	—	—	1	72,3	2	72,1
20:1	28	62,9	3,28	28	64,1	3,40	1	64,3	3	62,9	1	57,1	1	60,5	2	61,6
9:8	28	71,0	4,47	32	69,4	3,93	1	62,2	3	64,4	1	71,4	1	64,8	2	67,7
47:45	5	91,0	—	8	78,2	—	—	—	—	—	—	—	1	91,4	2	90,2
48:45	6	55,8	—	10	52,6	2,67	—	—	1	52,7	—	—	1	52,5	2	55,7
52:51	9	83,4	—	13	84,6	6,68	1	76,2	1	84,2	—	—	1	78,1	2	84,3
54:55	7	47,5	—	10	48,6	5,28	—	—	1	45,3	—	—	1	40,8	2	46,2

* 1. HALOMSÍROS : 1a: *Tápé—Széntégláégető* (Farkas—Lipták '71, '75), 1b: *Törökszentmiklós* (Szathmáry '79); 2. EGYEK: *Debrecen, Egyek-Bodajcsoldal, Egyek-Dorogmai út* (Szathmáry '79); 3. URNASÍROS: *Stilfried* (Szilvássy et al. '88).